

Luigi Pirandello (1867-1936) is vreemd genoeg een beetje een vergeten auteur. Zeker in Nederland. Daar is geregeld schande van gesproken en pleitbezorger Max Nord heeft onder meer met zijn lezenswaardige boek *Pirandello** (1977) geprobeerd het tij te doen keren, maar nee. Voor de Tweede Wereldoorlog herkende Nord's grote vriend en literatuurpaus Menno ter Braak al wel de grootheid en tragiek van Pirandello, maar diens 'noordelijke temperament,' aldus Max Nord, 'moet te ver hebben afgestaan van Pirandello's zuidelijke duivelachtigheid om zich tot hem aangetrokken te hebben gevoeld'. Dat de schrijver voor Nederland is ontdekt, stelde Max Nord dan ook vast, kun je niet zeggen.

Toch is Pirandello tot op de dag van vandaag een grote onbekende gebleven, zeker en vooral in Nederland. Anno 2021 komen er opeens, als uit het niets, weer twee vertalingen uit. Hoe verheugend is dat! Heel betreuenswaardig is het dan weer dat het (bij het ter perse gaan van dit boekje) om precies hetzelfde verhalenboek lijkt te gaan: *Het naakte leven*.

Uiterst merkwaardig. Onwaarschijnlijk maar waar. Wat zeer pirandellesk is trouwens.

Het was voor mij wel de aanleiding om een niet gepubliceerde beschouwing uit 2013 weer eens bij de kop te pakken en te bewerken. De boekuitgave daarvan heeft u nu in uw handen.

Aan de grote pleitbezorger Max Nord, die samen met Jenny Tuin de goed gekozen bloemlezing van verhalen *De pijn om zo te leven* (1967/1986) bezorgde, heeft het allemaal niet gelegen. Ook de volledige uitgave tussen 1989 en 2005 van zijn 'Novellen voor een jaar' in maar liefst 16 delen (!) door de dappere uitgever Coppens & Frenks vermocht niet te helpen. Het werd geen succes. En de recente, vertaalde biografie van Andrea Camilleri** (2007) is vrijwel onopgemerkt gebleven. En dan heb je nog de Stichting Luigi Pirandello in Helmond *of all places (love the name though)*, die begin deze eeuw onder bezielende leiding van Will Friederichs (ere wie ere toekomt) het tweejaarlijkse Pirandello-concours hield in het Anna-theater aldaar. Die stichting bestaat niet meer. Zucht.

Kortom, waar vergelijkbare verhalenvertellers als Edgar Allan Poe, Maupassant en Tsjechov wel van tijd tot tijd – terecht – in de aandacht staan, zit Pirandello vooral in het verdomhoekje. Zeker ook als toneelschrijver – en wel een veel avontuurlijker en spannender toneelschrijver dan diezelfde Tsjechov, die hier te lande ieder jaar weer meermalen wordt opgevoerd.

Op de flaptekst van de vooralsnog onovertroffen biografie (1963!) van Gaspare Giudice staat dat Pirandello over onderwerpen schreef als vervreemding, identiteitscrisis en onkenbaarheid 'lang voordat zulke thema's in de mode raakten'. En dat is waar. Tegenwoordig zijn dat misschien zelfs noties die vooral slaapverwekkend zijn, oervervelende clichés. Lege vormen. Maar ook dáár was Pirandello zich al van bewust. Voor hem vormde de dynamiek van het leven een schril contrast met

de holle starheid van de vorm en de voosheid van de taal. Zijn werk is dan ook heel fris en levendig, hoe illusieoos ook.
Pirandello: een eigenzinnig genie.